

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 12.7.2006
KOM (2006) 372 (lõplik)

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Pestitsiidide säästva kasutamise temaatiline strateegia

{KOM(2006) 373 (lõplik)}
{SEK(2006) 894}
{SEK(2006) 895}
{SEK(2006) 914}

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Pestitsiidide säästva kasutamise temaatiline strateegia

(EMPs kohaldatav tekst)

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
1.1.	Keskkonnaprobleemi kirjeldus	3
1.2.	Praegune õiguslik raamistik	3
1.3.	Temaatilise strateegia käivitamise protsess	4
2.	Olukorra hindamine	5
3.	Temaatilise strateegia eesmärgid	6
4.	Meetmed ja vahendid: temaatilise strateegia moodustavad meetmed	7
4.1.	Uued meetmed, mida ei saa integreerida kehtivatesse õigusaktidesse	8
4.2.	Meetmed, mida saab kõige paremini integreerida kehtivatesse õigusaktidesse	9
4.3.	Meetmed/tegevused, mida praegu temaatilise strateegia raames ei kavandata, kuid mida võidakse hilisemas järgus veel uurida.....	11
5.	Oodatavad tulemused ja eeldatav mõju	11
6.	Järgmised sammud	12

1. SISSEJUHATUS

1.1. Keskkonnaprobleemi kirjeldus

Pestitsiidid, mis koosnevad põhiliselt tainekaitsevahenditest¹ ja biotsiididest, on ette nähtud põhiprotsesside mõjutamiseks elusorganismides ja neil võib seega olla võime tappa või tõrjuda selliseid kahjulikke organisme nagu kahjurid. Samal ajal võivad pestitsiidid põhjustada soovimatut kahjulikku toimet mittesihtorganismidele, inimeste tervisele ja keskkonnale. Nende kasutamisega seonduvad võimalikud riskid on ühiskonnale nende majandusliku kasu tõttu teatavas ulatuses vastuvõetavad, kuna taimekaitsevahendid aitavad muu hulgas kaasa kvaliteetsete, taskukohaste ja tervislike põllumajandussaaduste piisavate varude tagamisele.

Pestitsiidid on enamikus liikmesriikides ja ühenduses² olnud pikka aega reguleeritud. Aastatega on välja arendatud kõrgetasemeline süsteem inimeste tervist ja keskkonda mõjutavate riskide hindamiseks.

Hoolimata kõigist jõupingutustest, mida on tehtud pestitsiidide kasutusega seonduvate riskide piiramiseks ja kõikide soovimatute mõjude vältimiseks, leidub keskkonnas (eelkõige pinnases ja vees)³ ikka veel soovimatus koguses teatavaid pestitsiide ja põllumajandussaadustes võib ikkagi täheldada reguleerivaid piirmäärasid ületavaid pestitsiidijääke.⁴

Seepärast tuleb pestitsiididest inimestele ja keskkonnale tekkivaid riske võimaluse piires vähendada, minimeerida pestitsiididega kokkupuutumine või võimaluse korral seda vältida ning innustada vähem kahjulike, sealhulgas mittekeemiliste, alternatiivide alast uurimis- ja arendustegevust.

1.2. Praegune õiguslik raamistik

Kuuenda keskkonnavalase tegevusprogrammi⁵ vastuvõtmisega tõdesid Euroopa Parlament ja nõukogu, et tuleb veelgi vähendada pestitsiidide, eelkõige taimekaitsevahendites kasutatavate pestitsiidide mõju inimeste tervisele ja keskkonnale. Nad rõhutasid vajadust saavutada pestitsiidide säästlikum kasutamine ning samuti vähendada märkimisväärselt pestitsiidide üldisest kasutamisest tulenevaid riske, millega tagatakse põllukultuuride vajalik kaitse.

Seega rõhutab kuues keskkonnavalane tegevusprogramm kahetasandilist lähenemisviisi:

1. asjaomase õigusliku raamistiku täielik rakendamine ja läbivaatamine;⁶
2. pestitsiidide säästva kasutamise temaatilise strateegia väljaarendamine.

Pestitsiide käsitlevas ühenduse õiguslikus raamistikus keskendutakse eelkõige selliste toodete turuleviimisele ja nende elutsükli lõpule.

¹ Mõistete kohta vt käesoleva teatise tehniline lisa.

² Varaseimad taimekaitsevahendeid reguleerivad ühenduse direktiivid pärinevad aastast 1979.

³ EUREAU seisukoht „Puhastamata joogivee varude kaitsmine pestitsiidide eest”, 2001.

⁴ Aruanded on kättesaadavad aadressil:

http://europa.eu.int/comm/food/fs/inspections/fnaoi/reports/annual_eu/index_en.html

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1600/2002/EÜ, 22. juuli 2002, millega võetakse vastu kuues keskkonnavalane tegevusprogramm (EÜT L 242, 10.9.2002, lk 1).

⁶ Kuuendas keskkonnavalases tegevusprogrammis viidatakse eranditult taimekaitsevahendite alasele õiguslikule raamistikule.

Taimekaitsevahendeid käsitlevad põhilised asjakohased õigusaktid on:

1. direktiiv 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turuleviimise kohta⁷ ja
2. määrus (EÜ) nr 396/2005 taimses ja loomses toidus ja söödas või nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide piirnormide ja nõukogu direktiivi 91/414/EMÜ muutmise kohta.⁸

Direktiivi 91/414/EMÜ eesmärk on riskide vältimine tekkekohas kõikide toimeainete ja seda ainet sisaldavate toodete väga põhjaliku riskihinnangu kaudu enne, kui neid lubatakse kasutada. Loa väljaandmine teatavateks taimekaitsevahendi kasutusviisideks tähendab seda, et on tõendatud, et tavapäraste kasutamistingimuste korral ei kaasne kõnealuste kasutamisiisidega inimeste ning loomade tervisele ega keskkonnale vastuvõetamatut kahjulikku mõju. Määruses (EÜ) nr 396/2005 on sätestatud toimeainejääkide piirnormid taimsetes ja loomsetes saadustes, aidates seega piirata riske toiduahela lõpus asuvatele tarbijatele. Lisaks on piirnormidest kinnipidamist hõlmav järelevalve tähtis vahend selleks, et hinnata, kas ELi professionaalsed kasutajad (nt põllumajandustootjad) on liikmesriikide väljaantud taimekaitsevahendite kasutuslubades sätestatud juhiseid ja piiranguid õigesti kohaldanud.

Biotsiide käsitlev samasugune hindamissüsteem on kehtestatud direktiiviga 98/8/EÜ,⁹ millega kohustati paljusid liikmesriike esmakordselt kasutusele võtma biotsiidialaseid õigusakte.

Üks praeguse õigusliku raamistiku puudusi on see, et tegelikku kasutamisetappi, mis on pestitsiididega seonduvate üldiste riskide kindlaksmääramisel põhiline, on selle raames vaevalt käsitletud. Seepärast pakutakse temaatilises strateegias välja meetmeid kõnealuse puuduse parandamiseks, et luua ühtne ja sidus poliitiline üldraamistik.

1.3. Temaatilise strateegia käivitamise protsess

Kuuenda keskkonnanalase tegevusprogrammi kohaselt tuleb temaatilised strateegiad välja arendada kõiki sidusrühmi kaasavas kahetasandilises protsessis. Komisjon käivitas oma 2. juuli 2002. aasta teatisega „Pestitsiidide säästva kasutamise temaatilise strateegia suunas” ulatusliku arutelu.¹⁰

Teatistes juhiti eeluuringute põhjal tähelepanu praeguse õigusliku raamistiku puudustele, mis on seotud kasutamisetapiga pestitsiidide elutsükli. Teatis sisaldas põhjalikku taustteavet pestitsiidide kasutamise kasulikkuse ja riskide kohta (mida käsitletakse käesoleva teatisega samaaegselt esitatud mõju hindamises), peamiste käsitlemist vajavate küsimuste loetelu ning selles arutati kasutamisetappi hõlmavaid võimalikke meetmeid ja võimalikke meetmeid negatiivsete arengusuundade ümbersuunamiseks.

Arutelu hõlmas Euroopa Parlamenti, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed, Regioonide Komiteed, tootmisharu, tarbijate ja põllumajandustootjate organisatsioone ning

⁷ EÜT L 230, 19.8.1991, lk 1.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 396/2005, 23. veebruar 2005, taimses ja loomses toidus ja söödas või nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide piirnormide ja nõukogu direktiivi 91/414/EMÜ muutmise kohta (ELT L 70, 16.3.2005, lk 1).

⁹ EÜT L 123, 24.4.1998, lk 1.

¹⁰ KOM (2002) 349 (lõplik).

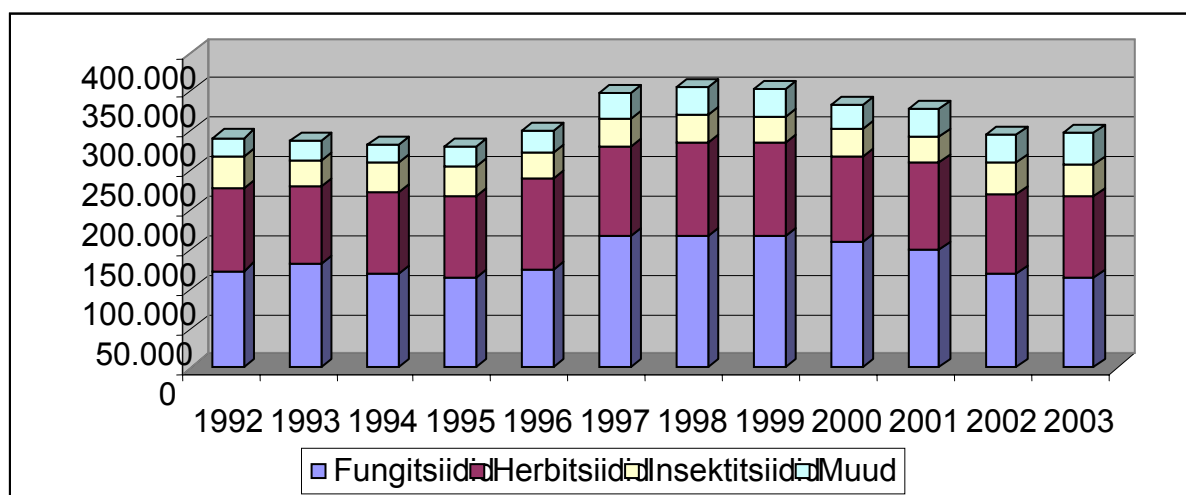
avalikkust. Märkusi saadi rohkem kui 150lt eri sidusrühmalt.¹¹ Lisaks korraldas komisjon 4. novembril 2002 konverentsi, kus osales üle 190 esindaja kõigist sidusrühmadest.¹² Täiendavad arutelud toimusid komisjoni osalemisega mitmetel spetsiifilisi küsimusi käsitlevatel konverentsidel (nt võrdlev hinnang / asenduspõhimõte, töötlemisseadmed, IKT/ITK¹³) ning komisjoni korraldatud koosolekutega (nt õhust pihustamise teemal). Lisaks käivitas komisjon täiendava avatud arutelu Internetis ja sai ligikaudu 1800 vastust.¹⁴

Kavandatava strateegia eesmärgid ja paljud võimalikest meetmetest leidsid laialdast toetust. Aruteluprotsessi üksikasjalikum kokkuvõte on esitatud mõju hindamises.¹⁵

2. OLUKORRA HINDAMINE

Pestitsiide kasutamisest saadava otsese kasu tõttu (eelkõige põllumajandustootjaile) kasutatakse neid laialtlevitatult ja peetakse tänapäeva põllundussüsteemides üldiselt oluliseks. Nende hulka kuuluvate taimekaitsevahendite abil soodustatakse põllumajandustulu suurendamist ja töökulu vähenemist.

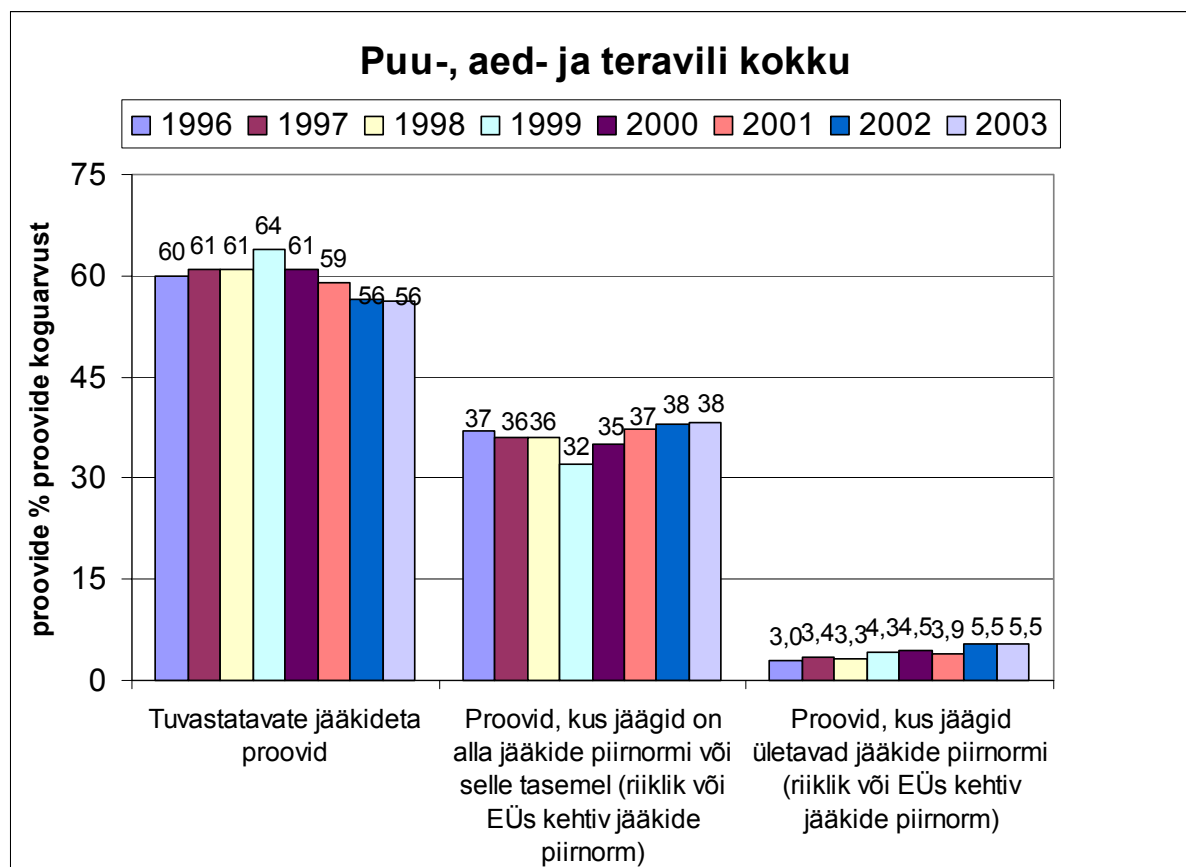
Inimeste tervise ja keskkonna kaitset käsitlevatele praegustele poliitikasuundadele ja õigusaktidele vaatamata ei ole taimekaitsevahendite tegelik tarbimine ja kasutamine Euroopa Liidus ajavahemikul 1992–2003 vähenenud, nagu võib näha kättesaadavast statistilisest teabest.¹⁶

Joonis 1: Taimekaitsevahendites kasutatavate toimeainete müük (tonnides) EL 15 riikides

- ¹¹ Esitatud arvamused on kättesaadaval aadressil: <http://www.europa.eu.int/comm/environment/ppps/home.htm>
- ¹² Konverentsidokumendid ja -kord on kättesaadavad aadressil: <http://europa.eu.int/comm/environment/ppps/home.htm>
- ¹³ Integreeritud kahjuritõrje / integreeritud taimekaitse
- ¹⁴ Tulemused on kättesaadavad aadressil: http://europa.eu.int/comm/environment/ppps/pdf/stats_consult.pdf
- ¹⁵ Aruanne pestitsiidide säästva kasutamise temaatilise strateegia mõju hindamise kohta, komisjoni talituste töödokument SEK (2006) 894.
- ¹⁶ Andmed, mille on esitanud Eurostat ja Euroopa Taimekaitse Assotsiatsioon.

Ajavahemikul 1996–2003 ei ole vähenenud nende toidu- ja söödaproovide osakaal, kus soovimatud pestitsiidijäägid ületavad seaduslikud piirnormid: see on pisut tõusnud ja püsib 5% ringis, nagu on näidanud liikmesriikide ja komisjoni jätkuv järelevalvetegevus.¹⁷

Joonis 2: Puu-, aed- ja teraviljas esinevate pestitsiidijääkide kontrolli tulemused EL 15 riikides

3. TEMAATILISE STRATEEGIA EESMÄRGID

Tarbijate ja üldsuse teadlikkuse tõstmine pestitsiidide kasutusega kaasnevatest võimalikest riskidest on hiljuti innustanud teatavaid jaemüüjaid ja valitsusi ning ka ühendust võtma meetmeid, et toetada põllumajandusvorme ja kahjuritõrjemeetodeid, millega seoses taimekaitsevahendite kasutus on piiratud või sihipärasem, nagu mahepõllundus, integreeritud kahjuritõrje või haigustele vähem vastuvõtlikemate sortide kasutamine. On oluline soodustada pestitsiidide ratsionaalsemat ja täpsemat kasutamist, samuti põllukultuuride ning pinnase asjakohaste majandamistavade kasutamist.

Lisaks sellele on oluline parema koolituse ja väljaõppe tagamise abil parandada pestitsiidikasutajate (eelkõige professionaalsete kasutajate) käitumist, kes on süüdi paljude väärkasutamise, sealhulgas ülekasutamise juhtude puhul.

¹⁷

Aruanded on kättesaadavad aadressil:
http://europa.eu.int/comm/food/fs/inspections/fnaoi/reports/pesticides/index_en.html

Samuti on vajalik pestitsiididega töötlemise alaste seadmete kvaliteedi ja tõhususe parandamine, et võimaldada pestitsiidikasutajail optimeerida töötlemise tõhusust, vähendades samal ajal kahjulikke mõjusid inimeste tervisele ja keskkonnale.

Lisaks sellele mõjutavad otseselt või kaudselt pestitsiidide kasutamist õigusaktid muudes poliitikavaldkondades, nagu veepoliitika, põllumajanduspoliitika, töötajate kaitse ja teadusuuringud. Teemaatiline strateegia võimaldab arendada horisontaalset ja valdkondadevahelist lähenemisviisi, mis on kõnealuste eriõigusaktide piiratud reguleerimisalast palju kaugemaleulatuva.

Üldeesmärkide saavutamisele oluliselt kaasa aitavad teemaatilise strateegia erieesmärgid on:

- a) pestitsiidide kasutamisest tulenevate tervise- ja keskkonnoahtude ning -riskide vähendamine;
- b) pestitsiidide kasutamise ja levitamise parem kontrollimine;
- c) ohtlike toimeainete sisalduse vähendamine kõige ohtlikumate toimeainete ohutumate alternatiividega (sealhulgas kemikaalivabadega) asendamise teel;
- d) väheste pestitsiididega või pestitsiidivaba maaviljeluse ergutamine eelkõige kasutajate teadlikkuse tõstmise ja heade põllumajandustavade edendamise teel ning võimalike rahastamisvahendite kasutamise kaalumise edendamine;
- e) strateegia eesmärkide täitmisel saavutatud edusammude läbipaistva aruandlus- ja järelevalvesüsteemi loomine ja sobivate näitajate väljaarendamine.

Biotsiide käsitlevate õigusaktide tagajärjed ilmnevad alles pärast 2006. aastat, kui biotsiidides kasutatavate toimeainete esimesed hindamised on lõpule viidud. Praegu ei ole komisjonil ega enamikul liikmesriikidel piisavaid teadmisi ega kogemusi biotsiide käsitlevate täiendavate meetmete väljapakkumiseks. Kõnealune olukord tuleks 2007. aasta jooksul uuesti läbi vaadata seoses võimalike meetmete võtmise kaalumise.

Seega keskendutakse pestitsiidide säästva kasutamise teemaatilise strateegia raames kuuendas keskkonnoalases tegevusprogrammis seatud eesmärkidele ning arvestades, et taimekaitsevahendid moodustavad kõige tähtsama pestitsiididerühma, keskendutakse esialgu ainult kõnealustele toodetele. Teemaatilise strateegia reguleerimisala võidakse tulevikus siiski laiendada, kui samasuguseid meetmeid käsitatakse vajalikuna biotsiidide suhtes.

4. MEETMED JA VAHENDID: TEEMAATILISE STRATEEGIA MOODUSTAVAD MEETMED

Pestitsiidide säästva kasutamise teemaatiline strateegia koosneb mitmetest üksikutest meetmetest, mille mõju on hinnatud majanduslikust, sotsiaalsest, tervishoiu- ja keskkonnaseisukohast. Teemaatiliste strateegiate tervikliku mõiste kohaselt, et uusi meetmeid integreeritakse võimalikult palju kehtivatesse õigusaktidesse, kavandatakse kõnealust lähenemist paljude meetmete suhtes. Ülejäänud meetmed kavandatakse uues õigusaktis, mis esitatakse paralleelselt käesoleva teatisega.

Järgnevates peatükkides esitatakse lühidalt teemaatilisse strateegiasse kuuluvad meetmed ja meetmed, mida kaaluti, kuid mida käesolevas etapis ei kavandata. Üksikasjalikumad teavet sisaldab „Pestitsiidide säästva kasutamise teemaatiline strateegia“ käsitleva teatise tehniline

lisa”¹⁸ ja mõju hindamine, kus põhjendatakse kavandatud meetmeid. Kõik need dokumendid on omavahel tihedalt seotud ning neid tuleb lugeda koos.

4.1. Uued meetmed, mida ei saa integreerida kehtivatesse õigusaktidesse

Järgmised temaatilise strateegia meetmed integreeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu uude raamdirektiivi, mille kohta komisjon teeb ettepaneku paralleelselt käesoleva teatisega:

- liikmesriikide **riiklike tegevuskavade** koostamine, mille raames seatakse individuaalsed eesmärgid keemilistest taimekaitsevahenditest tulenevate ohtude, riskide ja sõltuvuse vähendamiseks (riiklikud tegevuskavad);
- **sidusrühmade kaasamine** riiklike tegevuskavade koostamisse, rakendamisse ja kohandamisse. Avalikkuse osalemise üksikasjaliku korra ja selle korraldamise taseme määravad liikmesriigid nii, et nad annavad avalikkusele varakult tegelikud võimalused protsessis osalemiseks;
- professionaalsete pestitsiidikasutajate **väljaõpet** käsitleva süsteemi loomine selle tagamiseks, et pestitsiidide regulaarsed kasutajad oleksid täielikult teadlikud nende kasutamisega seonduvatest riskidest ja võtaksid kõik asjaomased meetmed taimekaitseprobleemi lahendamise jaoks kõige kahjutumate vahendite leidmiseks. Kõnealune süsteem hõlmab kasutajatele antavaid juhiseid selle kohta, kuidas teha parim valik samaks töötlemiseks kättesaadavate eri toodete hulgast (asendamine kasutaja tasemel);
- avalikkuse **teadlikkuse tõstmine** (mitteprofessionaalsetele pestitsiidikasutajatele suunatud erilise tähelepanuga) vastavate kampaaniate ja jaemüüjate kaudu edastatava teabe abil, et tagada avalikkuse parem teavitamine;
- **töötlemisseadmete korrapärane ja kohustuslik ülevaatus**, et vähendada pestitsiidide kahjulikke mõjusid inimeste tervisele (eelkõige töötajate kokkupuutel pestitsiididega) ja keskkonnale töötlemise ajal, ning selleks, et tagada kõige tõhusam kasutamine, mille abil on kindlustatud see, et tegelikult kohaldatud kogus võrdub ettenähtud doosiga.
- **õhust pihustamise keelustamine, et piirata** inimeste tervisele ja keskkonnale märkimisväärsede kahjulike mõjude riske, eelkõige pihustuse triivi tõttu. Õhust pihustamist tuleks kasutada üksnes erandkorras, kui sellel on võrreldes muude pihustamismeetoditega selged eelised ja ka keskkonnaval kasu või kui ei ole muid praktiliselt rakendatavaid alternatiive. Selliste erandite tingimused tuleb sätestada, et minimeerida soovimatute mõjude riske, nt töötajate väljaõppe asjaomaste nõuete ja töötlemisseadmete standardite kaudu;
- **veekeskkonna kindlam kaitse** pestitsiididega saastamise vastu, et aidata saavutada veepoliitika raamdirektiivi eesmärgi (veepoliitika raamdirektiivi¹⁹ artikli 7 lõige 3, artiklid 11 ja 16);

¹⁸ SEK(2006) 895.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, 23. oktoober 2000, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

- **märkimisväärselt vähendatud pestitsiidikasutusega või pestitsiidivabade alade kindlaksmääramine** kooskõlas muude õigusaktide (nt elupaigadirektiivi²⁰ artiklite 6, 10 ja 12 ning linnudirektiivi²¹ artikli 3 ja artikli 4 lõike 4) alusel võetavate meetmetega. Sellised alad tuleks kindlaks määrata kas selleks, et käsitleda suuri avalikkuse kokkupuuteriske ja ohualdiste rühmade, nt laste jaoks vajalikku erilist kaitset;
- **pestitsiidipakendite ning -jääkide käitlemine ja ladustamine** ja muud toodete käitlemisega seonduvad meetmed, et vältida nende hooletut ladustamist või käsitlemist ja nendest tulenevat võimalikku keskkonna saastamist;
- **väheste pestitsiididega maaviljeluse edendamine ja põllumajandusettevõtjatele integreeritud kahjuritõrje (IKT) rakendamiseks vajalike tingimuste loomine liikmesriikides.** Kogu ühenduses kehtivad integreeritud kahjuritõrje alased standardid arendatakse välja ning need muutuvad kohustuslikuks alates 2014. aastast. Konkreetsetele põllukultuuridele kohandatud integreeritud kahjuritõrje alased standardid töötatakse samuti ühenduse tasandil välja, kuid nende rakendamine jääb vabatahtlikuks ja liikmesriigid võivad seda tegevust toetada maaelu arengu raames;
- riskide vähendamiseks tehtud edusammude mõõtmine **asjakohaste ühtlustatud näitajate** alusel, mis on seoses korrapärase aruandlusega kõikide liikmesriikide jaoks siduvad. Võimalike riskinäitajate kogum on praegu väljaarendamisel projektis, mida toetatakse teadusuuringute ja tehnoloogia arenduse kuuenda raamprogrammi raames (HAIR²²). Kõnealused näitajad peaksid saama kõikides liikmesriikides kasutatavateks ühisnäitajateks, mida võidakse ühendada muude praeguste näitajatega;
- **teabevahetussüsteemi** loomine ühenduse tasandil – *temaatilise strateegia eksperdirühm*, mis hõlmab liikmesriike ja kõiki teisi asjaomaseid sidusrühmi, et pidevalt arendada ja ajakohastada asjaomaseid suuniseid, häid tavaid ja soovitusi.

Lisaks sellele lisab komisjon temaatilise strateegia järgmised meetmed kahte eri ettepanekusse, mis kavatakse vastu võtta hiljemalt 2008. aastal:

- **taimekaitsevahendite leviku ja kasutamise alased täiendatud teabekogumissüsteemid** toimeainete tasandil ning regulaarne aruandlus eelkõige riskinäitajate arvutamiseks vajaminevate usaldusväärsate andmete puudumise korvamiseks;
- **pestitsiididega töötlemise alaste uute turuleviidavate seadmete** puhul täitmist vajavad olulised keskkonnakaitsenõuded.

4.2. Meetmed, mida saab kõige paremini integreerida kehtivatesse õigusaktidesse

Järgmised temaatilise strateegia meetmed integreeritakse kehtivatesse õigusaktidesse:

- **nõuetele vastavuse alase järelevalve parandatud süsteemid** koos õiguslike nõuetega, mis käsitlevad taimekaitsevahendite levikut ja kasutamist, direktiivi 91/414/EMÜ praeguse

²⁰ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, 21. mai 1992, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

²¹ Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ, 2. aprill 1979, loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.4.1979, lk 1).

²² Pestitsiidiriskide ühtlustatud keskkonnanäitajad (HAIR):
<http://www.rivm.nl/stoffen-risico/NL/hair.htm>

artikli 17 olulise muutmise teel. See on tähtis ka otsetoetusi hõlmavate ristvastavuse nõuete seisukohast ühise põllumajanduspoliitika raames, millesse direktiiv 91/414/EMÜ (artikkel 3) kuulub alates 2006. aastast.²³ Liikmesriikidelt nõutakse ka aruandlust pestitsiididega seotud töötajate, kõrvaliste isikute, elanike, tarbijate ja eluslooduse mürgitusjuhtumite kohta;

- **võrdleva hindamise ja asenduspõhimõtte** integreerimine toimeainete hindamisse ja direktiivi 91/414/EMÜ I lisasse lisamist käsitlevasse otsustusprotsessi (selline protsess on biotsiidide alal direktiivi 98/8/EÜ raames juba olemas) ja taimekaitsevahendite lubamisse liikmesriigi tasandil;
- **toidus ja söödas leiduvaid pestitsiidijääke käsitlevate iga-aastaste järelevalvekavade tugevdamine** määruse abil, millega kehtestatakse jääkide piirnormid,²⁴ mida täiendatakse pestitsiididega kokkupuute alaste epidemioloogiliste uuringutega Euroopa keskkonna- ja tervishoiustrateegia raames.
- keskkonnaseire: **keskkonnakomponentides leiduvate pestitsiidikontsentratsioonide kindlakstegemine**, et kontrollida riskihindamisel tehtud mudelarvutusi ja prognoose ning piirangute ja kasutusjuhendite kasutajapoolset järgimist. Veet leiduvate pestitsiidide seire on sätestatud veepoliitika raamdirektiivis.
- **pestitsiidiuuringud** ühenduse kuuendas ja seitsmendas teadusuuringute raamprogrammis,²⁵ eesmärgiga parandada Euroopa kodanike tervist ja heaolu kvaliteetsema toidu ja täiendatud toiduainetootmisega ning juurdekuuluvate keskkonnategurite kontrolli ning põllumajandusettevõtte tasemel riskihinnangute lihtsustamise teel (nt riskialduste alade või tavade kindlakstegemine). See hõlmab nimelt keemiliste kahjuritõrjevahendite alternatiivide arendamise uurimist käsitlevate projektide rahastamist. Pestitsiidide mõjusid bioloogilisele mitmekesisusele ja nende vähendamist saab uurida seitsmenda raamprogrammi koostööprogrammi kuuluvate temaatiliste tegevuste raames.²⁶
- üleskutse liikmesriikidele **rakendada** pestitsiidide puhul **tavapäraseid käibemaksumäärasid**, et vähendada keelatud toodete ebaseadusliku piiriülese kaubanduse soodustamist hinnaerinevuste tõttu.
- **rahvusvahelisel tasandil** on ühendus ja liikmesriigid ratifitseerinud ning rakendanud Rotterdami konventsiooni eelnevalt teatatud nõusoleku kohta ja püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni. Nad annavad ka rahalist ja tehnilist abi (võimekuse suurendamine) arvukates kahepoolsetes ja mitmepoolsetes programmides (sealhulgas kemikaalide rahvusvahelise kasutamise strateegiline lähenemisviis (SAICM), vastu võetud veebruaris 2006), mis aitavad kaasa pestitsiidide (sealhulgas aegunud pestitsiidivarude) ohutule käitlemisele ja kõrvaldamisele. Ühendus tunnustab, et pestitsiidide kasutamisest tulenevad tervise- ja keskkonnaohud on eriti murettekitavad arengumaade ja üleminekujärgus riikide puhul.

²³ Nõukogu määrus (EÜ) nr 1782/2003/EÜ, 29. september 2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1).

²⁴ Vt joonealune märkus nr 8.

²⁵ Asjaomane teave kuuenda raamprogrammi kohta on kättesaadav aadressil: http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html

²⁶ Täiendav teave on kättesaadav aadressil: <http://ec.europa.eu/research/fp7/>

4.3. Meetmed/tegevused, mida praegu temaatilise strateegia raames ei kavandata, kuid mida võidakse hilisemas järgus veel uurida

Järgmisi meetmeid/tegevusi, mida arutati aruteluetaapis ja hinnati mõju hindamises, käesolevas etapis temaatilise strateegia raames ei kavandata. Neid võidakse hiljem kaaluda kavandatud strateegia tulemuste seisukohast, mida uuritakse raamdirektiivi eelnõus ettenähtud läbivaatusmehhanismi raames.

- **Kasutuse vähendamise koguselite sihtide määramine.** Kasutatavate pestitsiidide koguste üldise vähendamise ja kaasnevate riskide vahel ei ole süstemaatilist ja otsest seost. Lisaks sellele ei ole piisavat teavet tarbimise lähtetasemekohta, mida saaks võtta võrdluse aluseks, ning on hulga õiguslikke küsimusi jõustamise ja usaldusväärseuse kohta. Strateegias ei kavandata seega õiguslikult siduvaid vähendamist hõlmavaid sihte ning seepärast on see kooskõlas liikmesriikide poliitikaga.
- **Maksu-/lõivusüsteemi kehtestamine pestitsiidide kasutamise koguseliseks mõjutamiseks.** Käesoleval hetkel on praktiliselt võimatu kavandada tõhusat ja juhitavat maksu-/lõivusüsteemi, mis peegeldaks üksikute pestitsiidide kahjulikke mõjusid. Liikmesriigid võiksid uurida astmeliste süsteemide (püsimmäraga süsteemid on praegu mõnes liikmesriigis kasutusel) kehtestamist, mis on kohandatud asjaomaste liikmesriikide konkreetsetele oludele ja taotletavatele kaitse-eesmärkidele.

5. OODATAVAD TULEMUSED JA EELDATAV MÕJU

Käesoleva temaatilise strateegia rakendamise kõige olulisem oodatav tulemus on pestitsiidide kasutusest inimestele ja keskkonnale tulenevate üldiste riskide ja kahjulike mõjude vähendamine. Selline vähendamine on saavutatav soovimatu (otsese ja kaudse) kokkupuute vähendamise teel ning selle abil, et kasutatavatele ainetele omast ohtlikkust vähendatakse kõige ohtlikumate ainete asendamise teel vähem kahjulike ainetega (nn „asenduspõhimõte“), või alternatiivsete kaitsemeetmete abil. Praegu ei ole saadaval üldiselt heakskiidetud näitajaid kõnealuste riskide mõõtmiseks.

Pestitsiidide tegeliku kasutuse parem tundmine on põhiline lähtekoht riskinäitajate arvutamiseks – asjaomased teabekogumissüsteemid tuleb kiiresti sisse seada, et saaks välja arvutada näitajad ja nende arengusuunad (ka tagasiulatuvalt). Üldiselt oodatakse, et kui temaatilise strateegia tagajärjel saadakse pestitsiidide kasutusest oluliselt rohkem teada, arendatakse välja asjaomased riskinäitajad ning need näitavad aja jooksul kahanevat tendentsi.

Kuigi see ei ole otseselt seotud tegelike riskide vähendamisega, oodatakse ka, et vähese pestitsiidisisendiga põllundustavade (muu hulgas integreeritud kahjuritõrje, mahepõllundus) rakendamise ja piiratud pestitsiidikasutusega või pestitsiidivabade alade kindlaksmääramise tulemusena toimub langus üldises pestitsiidide kasutamises. Parema väljaõppega ja optimaalsete töötlemisseadmetega kasutajad kasutavad pestitsiide tõhusamalt ja vähendavad keskkonda (eriti veekeskkonda) sattuvaid kadusid. Vähese või vähese pestitsiidisisendiga põllundussüsteemidega, nagu integreeritud tootmine, haritud maa osakaal peaks kasvama.

Samuti oodatakse, et temaatilise strateegia tulemusel langeb liikmesriikides jälgitud pestitsiidijääkide piirnõrmi ületavate toidu- ja söödaproovide osakaal. Lisaks sellele peaks vähenema inimesi või elusloodust puudutavate mürgitusjuhtumite arv.

Kõnealuste arengusuundade puhul ei ole võimalik seada koguselisi sihte, sest sageli puudub vajalik algteave või liiga paljud tegurid on kaasatud koguselite mõjude usaldusväärseks prognoosimiseks. Mõju hindamine tõestab siiski, et oodatav üldine puhasmõju on selgelt positiivne.

6. JÄRGMISED SAMMUD

Lisaks käesoleva teatise, selle tehnilise lisa ja juurdekuuluva mõju hindamise vastuvõtmisele on komisjon juba vastu võtnud või võtab tulevikus vastu järgmised dokumendid:

- ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, millega kehtestatakse pestitsiidide säästva kasutamise saavutamise alane ühenduse tegevusraamistik, mis sisaldab peatükis 4.1 kirjeldatud vajalikke uusi õiguslikke meetmeid;
- ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega muudetakse direktiivi 91/414/EMÜ, mis tulevikus hõlmab muu hulgas vajalikke meetmeid nõuetele vastavuse hõlmava tugevdatud järelevalve ja võrdleva hindamise kohta;
- ettepanek taimekaitsevahendite statistikat käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta;
- ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, milles sätestatakse olulised keskkonnakaitsenõuded pestitsiididega töötlemise alaste uute seadmete ja nende tarvikute turuleviimise suhtes, võimalik et direktiivi 2006/42/EÜ²⁷ raamistikus;
- ettepanek Euroopa Parlamendile ja nõukogule keskkonnakvaliteedistandardite kohta veepoliitika valdkonnas, sealhulgas nimetatud standardite kohta teatud pestitsiidide puhul;
- kõnealune uus õigusakt täiendab teatist nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele Euroopa keskkonna ja tervise tegevuskava kohta, mis sisaldab muu hulgas inimeste pestitsiididega kokkupuute ja selle tagajärgede alaste integreeritud andmete väljaarendamiseks vajalikke meetmeid.²⁸

Jõupingutusi pestitsiididest tulenevate riskide vähendamiseks jätkatakse pidevalt ja need tuleb regulaarselt läbi vaadata. Samuti, kuna paljud temaatilisse strateegiasse kuuluvatest meetmetest nõuavad piisaval tasemel subsidiaarsust, tuleb i) liikmesriikide vahel vahetada teavet asjaomaste liikmesriikide riiklike tegevuskavade ja konkreetsete lahenduste kohta, mida nad on leidnud, ning ii) arendada välja kõik vajalikud juhised ja head tavad.

Raamdirektiivi eelnõuga luuakse seega nõuandefoorum, **temaatilise strateegia eksperdirühm**, et arendada välja juhised heade tavade kohta ja teostada temaatilises strateegias kavandatud meetmete rakendamise järelevalvet.

Kavandatud meetmed vaadatakse kõnealuse teabevahetuse ja temaatilise strateegia eksperdirühma otsuste tulemuste põhjal regulaarselt läbi ja kohandatakse vastavalt tehnilistele edusammudele.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/42/EÜ, 17. mai 2006, mis käsitleb masinaid ja millega muudetakse direktiivi 95/16/EÜ (ELT L 157, 9.6.2006., lk 24).

²⁸ KOM (2004)416 (lõplik).